

și artă populară și unele mărturii asupra lui Liviu Rebreanu și a familiei sale, știut fiind că Vasile Rebreanu, tatăl scriitorului, a predat o vreme în școala din Maieru și a locuit aici cu întreaga familie.

Muzeul din Maieru — în curs de organizare, în zilele în care se fac aceste însemnări — și-a căpătat, datorită muncii pasionate și competenței prof. Ursa Sever, renumele unui instituții care își organizează activitatea pe direcțiile obligatorii ale muncii muzeografice: cercetare, conservarea exponatelor, activitate de valorificare.

În ce măsură nivelul acestui muzeu comunal reprezintă nivelul general al muzeelor sătești din jud. Bistrița-Năsăud, îl rugăm pe tov. Ștefan Dănilă, directorul Muzeului de istorie din Bistrița, să ne spună.

— Muzeele sătești sînt o sabie cu două tăișuri dacă nu sînt îndrumate, de la bun început, de organe culturale competente și de muzeul județean. La Maieru, lucrurile se desfășoară în limita exigențelor științifice ale muzeografiei noastre: s-au adunat valoroase colecții de interes local, se pun bazele unor activități diverse cu publicul, muzeul își statornicește un loc important în viața culturală a satului.

Colaborarea strînsă dintre muzeul județean și aceste nuclee sătești este un element obligatoriu, care slujește interesele și primei și celei de a doua categorii de muzee. Nu folosește nimănui dacă muzeul sătesc descoperă sau achiziționează și apoi blochează o piesă de interes general, fără legătură cu restul pieselor sale. Muzeul județean este, la rîndul său, dispus să cedeze muzeelor sătești acele exponate care vin să întregască informațiile privind istoria locală.

Așadar, izolarea cîte unui muzeu sătesc, condus de vreun profesor ambițios și suspicios, care trimite copii pe furis, pe șantierul deschise de noi — (la Șiiara elevii s-au dus și au săpat în valul cetății) —, găsește unele piese și apoi le ascunde, este un lucru în afara muzeologiei, a activității științifice și culturale. Țin să adaug că de pe urma „convenței” acesteia, pe care unii profesori vor să o facă muzeelor mari, profită deseori și așa-zisi „colecționari particulari,” care caută piese rare pentru a le vinde apoi.

Sigur că toate lucrurile acestea, în modul cel mai strict, le va putea rezolva numai mult așteptata lege a muzeelor. Ea va pune capăt braconajului și amatorismului dăunător, va oferi cîmp mai larg de activitate pasiunii împletite cu competența, în spiritul criteriilor științifice și legale. Pînă atunci, noi sîntem datori să susținem începuturile bune, în acele comune unde există condiții de creare a unui muzeu sătesc. Ar trebui, în aceste sate, găsită cîte o casă veche, reprezentativă, care să fie conservată și astfel salvată, destinată adăpostirii colecțiilor. Muzeele sătești ar trebui să-și propună, printre primele sarcini, întocmirea unor fișe cu fotografii privind vechile construcții ale satului. Este o sarcină stringentă — s-a mai spus și scris nu o dată lucrul acesta — și muzeele sătești ar realiza un lucru de valoare cu asemenea fișe documentare.

* * * *

Am consemnat cele spuse de tov. Dănilă Ștefan, adăugînd propunerile și observațiile domniei-sale altor opinii publicate în revista noastră *, asupra muzeelor sătești.

R. S.

* Vezi V. Bușilă, *Muzeele sătești*, în „Revista Muzeelor” nr. 3, 1971.

CAIET DE COMUNICĂRI NR. 8. ORADEA — 1970

Recent a apărut nr. 8 al seriei de „Caiete de comunicări” editate de Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, sub egida Comitetului de cultură și artă al județului Bihor. Acest număr este în întregime bazat pe lucrările colectivului de specialiști ai secției de științe naturale. Publicat aproape simultan cu „Catalogul colecției ornitologice” al aceluiași muzeu, el reprezintă un frumos rezultat al seriozității și perseverenței cu care acest nucleu de biologi investighează fauna și flora — actuală și fosilă — din Țara Crișurilor.

Majoritatea articolelor (6 din 10) sînt dedicate ornitologiei, domeniu în care activează mai mulți cercetători din muzeu. După ce T. Beczy arată — foarte complet — situația cuibăritului berzelor în bazinul Crișurilor (în 1958), L. Kovatsi face pe această bază o comparație a situației cu cea din 1968, în valea Erului. El constată o reducere a numărului de cuiburi de 44% în medie, în majoritatea localităților analizate (pe alocuri reducerea e de 83% chiar !), confirmînd astfel scăderea numărului de berze constatată și în alte țări. Omul este, din păcate, factorul principal care determină această

reducere, voit sau nu. T. Beczy și Rozalia Poliș prezintă o situație amănunțită a migrației cocorilor, în 1967—1968, pe teritoriul cuprins între Crișuri și Beretău (70 de localități din 3 județe). Acest pasaj este amplu, totuși mai redus decît în trecut. L. Kovatsi înregistrează dispariția în masă (circa 80%) a lăstunilor (*Delichon urbica*) în zilele reci din 5—15 iunie 1962, în jurul localității Odorheul Secuiesc (jud. Harghita). El interpretează biologic cauzele acestei adevărate „catastrofe”, care a atins mai puțin rîndurile (*Hirundo rustica*). Tot L. Kovatsi aduce însemnate contribuții la cunoașterea răspîndirii sfrinciocului mare (*Lanius excubitor*) în Transilvania, adăugînd 80 de noi observații, precum și date de biologie a cuibăritului, hrănire. Într-o altă lucrare, el redă pe scurt rezultatele observațiilor avifaunistice făcute în zona Crișurilor între 1966—1969. Cele 159 de specii enunțate au fost găsite în 81 de localități. Printre ele se află numeroase specii ocrotite sau apărute incidental în regiune.

În domeniul paleontologiei se înscrie o vastă lucrare a lui T. Jurcsák, referitoare la vîrsta teraselor și a locurilor fosilifere din împrejurimile ora-

șului Oradea, pe baza fosilelor descoperite, din pleistocen până în holocen. În 13 planșe se arată situația în spațiu a fosilelor și unele imagini ale acestora. Ana Marossy și Ion Paina au publicat unele observații asupra comportării lotusului în acvariu. Acest relict terțiar ocrotit, care crește spontan la Băile „I Mai” de la Oradea, ar putea fi salvat, dacă situația o va cere, prin replantarea într-un bazin artificial, în anumite condiții. I. Paina comunică o listă de 39 specii de donatate din județul Bihor, cam jumă-

tate din numărul total de specii cunoscute în România.

În încheiere, Rozalia Poliș prezintă o temă de muzeologie : expoziții temporare de științe naturale organizate în ultimii ani de Muzeul din Oradea, indicând și temele tratate. În 6 planșe sînt ilustrate aspecte din aceste expoziții.

Deși nu este voluminos, acest caiet are un bun nivel calitativ care reflectă munca depusă de naturaliștii din Muzeul Țării Crișurilor.

M. T.

„UNTERRICHT IM MUSEUM, SCHRIFTEN DER KÖLNER MUSEEN, 1970”

„*Unterricht im Museum, Schriften der Kölner Museen, 1970*” (Educația în muzeu. Publicații ale muzeelor din Köln), editat de Gert von der Osten și Brigitte Klesse

Ne-am obișnuit cu ideea, de mare circulație astăzi, a educației artistice prin intermediul muzeelor. Se publică în acest scop numeroase cataloage, pliante, ghiduri etc ; se folosesc toate mijloacele tehnicii moderne în legătură cu îndrumarea muzeistică. O inițiativă a muzeelor din Köln propune o extindere vrednică de atenție a acestor preocupări ; este vorba de a se folosi studiul operelor din muzee pentru educația din domeniul umanisticii în general. Pentru această educație, în dublul sens al îmbogățirii informației și al formării unui orizont cultural complex, se pornește de la ideea rolului pe care l-a căpătat în viața contemporană imaginea și deci capacitatea vizuală, ca funcție intelectuală.

Volumul prezentat are în vedere învățămîntul secundar, dar ar putea tot atît de bine sluji și unor cursuri din cadrul universităților populare.

Sistemul propus este următorul : din toate categoriile de muzee umane — artă, istoric, arheologic etc. sînt extrase principalele titluri de opere și așezate pe domenii de probleme extraestetice. Această catalogare este însoțită de reproduceri ale fiecărei opere citate, cu o numerotație reluată la capitolul comentariilor. Acolo fiecare operă este descrisă, analizată estetic și situată istoric, încadrată în mișcarea culturală a epocii sale și, acolo unde este vorba de o creație individuală, de biografia artistului respectiv.

În dreptul fiecărui text figurează materiile de învățămînt cărora le-ar fi de folos, precum și anul de școlaritate indicat. Prezentarea fiecărui muzeu a fost incredințată unui colectiv de autori ; astfel, la unul din cele mai importante muzee din R. F. a Germaniei — Muzeul Wallraf-Richartz din Köln — lui Günther Ott și Richard Kreidler.

Rezultat al unei experiențe de cinci ani de îndrumare muzeistică, volumul publicat sugerează noi posibilități pentru însușirea vizuală a istoriei artelor.

Amelia PAVEL

LUDMILA KYBALOVÁ, „ORIENTTEPPICHE”

Edit. Weiner Dansien, Praga, 1969

Consacrată covorului oriental, această lucrare interesează deopotrivă pe specialiști, istorici de artă, cit și pe colecționarii și amatorii de artă. Ea cuprinde 74 de reproduceri colorate unor piese mai puțin cunoscute din colecții particulare și de stat din Iran, piese pe care artista fotografă Dominique Darbois a avut posibilitatea să le execute. Textul însoțitor se datorește Ludmillei Kybalová, specialistă în covoare.

În cuprinsul textului, autorul se ocupă de locul și semnificația covorului în viața Orientului, de începuturile lui în Orient, de material și tehnică.

Autorul stabilește, de asemenea, un repertoriu foarte interesant al motivelor ornamentale celor mai caracteristice, ilustrate grafic, precum și clasificarea diferitelor grupe și tipuri locale de covoare, considerate în genere mai importante, în cadrul marilor teritorii de producție, situate atît în Asia, cit și în Africa și Europa : Asia — Iran, Asia centrală (Turkestan, Afganistan, Belucistan), Asia Mică, Caucaz, Armenia și Kurdistan, China, Pakistan, India, Japonia ; Africa — Maroc, Algeria, Tunisia, Egipt ; Europa — Spania.

M. F.

O PRECIZARE CU PRIVIRE LA O GRINDĂ DIN COLECȚIA MUZEULUI DIN SF. GHEORGHE

De curînd, „Aluta”, această frumoasă publicație a Muzeului din Sf. Gheorghe, a apărut din nou, punînd la dispoziția muzografilor de diferite categorii un bogat material de specialitate. În cele ce

urmează, ne vom referi numai la articolul semnat de Eros Janos, *A kovásznai rovásírádos mestergelenda (O grindă principală cu scriere runică din Covasna)*, apărut în volumul I, p. 413—415.